

Изказване от името на г-н Цветан Цветанов - заместник министър-председател и председател на Националния съвет за сътрудничество по етническите и демографските въпроси пред Национален форум „Структурните фондове и интеграцията на ромите”, София 4 декември 2009 г.

Уважаеми госпожи и господа,

Един от приоритетите на Правителството на европейското развитие на България е насърчаването на интеграцията на уязвими в социално и икономическо отношение общности, в това число и ромските. Важен лост за подпомагане на този не лек процес е ефективното усвояване на средствата за развитие от европейските фондове. Следва да отбележим, че като член на европейското семейство, България е изправена пред сериозни предизвикателства в това отношение.

Огромна част от съществуващите ромски организации в България имат твърде ограничен капацитет и се нуждаят от допълнителна подкрепа за мобилизиране на местните общности с цел включване в процеса на изготвяне на програми и проекти за развитие и интеграция на местно равнище, както и с цел реално изпълнение и оценка на резултатите.

Ето защо считам, че предвид острата необходимост от постигане на чувствителен за уязвимите групи роми напредък в усвояването на средствата по оперативните програми, настоящата среща е важна стъпка към търсенето на подобрения и нови възможности за по-ефективно управление на програмите, с оглед постигане на устойчиви резултати в областта на равноправната интеграция на етническите малцинства.

През последните години в България е изградена относително добра формална структура за управление на политиките за интеграция на ромите и другите малцинства. Въпреки това напредъкът по изпълнение на целите, залегнали в политическите и плановите документи, все още е неудовлетворителен. Отчасти това се дължи на факта, че потенциалът на структурите на публичната администрация (особено по общини и региони) не е използван в достатъчна степен, а политиките за интеграция на ромите все още не получават достатъчно убедителна подкрепа от част от експертите в публичната администрация.

Един от най-важните партньори на институциите, които осъществяват интеграционните политики, са представителите на самото ромско малцинство. Немалка част от програмите и проектите за интеграция на ромите не постигат оптимални резултати, тъй като в тях ромите са обект, а не субект или защото екипите, които изпълняват тези програми, не познават в достатъчна степен културата и потребностите на ромските общности.

В България принципът за пълноправното участие на ромите във всички етапи на реализация на интеграционните политики залегна още в процеса на изработване на основополагащите стратегически насоки за интеграция на ромите – при създаването на *Рамковата програма за равноправно интегриране на ромите в българското общество*, а след това и на *Националния план за действие по Десетилетието на ромското включване 2005-2015*. Сега, когато търсим оптимална реализация на оперативните програми, особено важно е да прилагаме на практика водещите принципи за пълноправно включване и оправомощаване на ромите при изработването и прилагането на интеграционните политики. Усилията следва да се насочат към недопускане на разширяване и задълбочаване на процесите на социална изолация и гетоизация, които подронват стабилността на цялото общество. При изпълнението на политиките за интеграция следва да се анализират причините и предпоставките за изключването и да се търсят пътища за преодоляването им и за осигуряване на равенство на възможностите за реализация на всеки гражданин. Ефективните политики са проактивни, а не реактивни: те намират решения на проблемите в зародиш, преди да са достигнали критична за местните общности и обществото фаза и трансформират рисковете в нови възможности.

В съответствие с принципа за проактивна работа и в изпълнение на Националния план за действие по Десетилетието на ромското включване, приоритет 5 „Защита от дискриминация и осигуряване на равни условия”, дейност 1.1.2. в структурите на Министерството на вътрешните работи се провежда обучение на полицейски служители без откъсване от работа. Предмет на обучението са теми, свързани с правата на човека и работата в мултиетнически общности. Обучителните курсове се доказаха като необходима и напълно сполучлива форма за подобряване ефективността в работата на полицейските служители към новите потребности и очакванията на обществото.

Съществуват и други добри практики, чиито опит и поуки трябва да отчитаме при разработването на операции и изпълнението на проекти по оперативни програми. В тази връзка можем да изведем някои насоки за постигане на нужната ефективност като:

1. Насърчаване на изпълнението на проекти, базирани на съществуващи качествени общински програми за интеграция на ромите.
2. Стимулиране и на проекти, в които се планира актуализиране на съществуващи и създаване на нови програми за интеграция по общини и региони.
3. Гарантиране на по-голяма откритост за партньорство, в което неправителствените организации да участват заедно с представители на публичната администрация в реализирането на проекти, които имат своя видим за обществото резултат и не се ограничават в разработването на планове, които нерядко остават и без финансово осигуряване. По този начин ще се осигури допълнителна възможност за реална подкрепа на публичната администрация като структури и отделни служители за провеждане на резултатна интеграционна политика. Наред с това ще се повиши ефективността на осъществяваните от представители на гражданските организации застъпнически дейности по политики и проекти за интеграция на ромите, които проекти и програми следва да станат част от дневния ред на властите на всички равнища.

В контекста на силните проевропейски нагласи на значителна част от българското общество в началния период на членство в Европейския съюз, позоваването на успешни практики и проекти за равнопоставена интеграция на ромите може да даде тласък за подобряване на работата и с други уязвими групи в българското общество и за цялостно оптимизиране на работата по усвояване на средствата от структурните фондове за целите на развитието на отделните общности, на обществото и страната като цяло.

В заключение бих искал да отбележа, че „Платформа за създаване на проекти „Структурните фондове на ЕС като средство за равнопоставена интеграция на ромите в българското общество”, в рамките на която се провежда и днешния национален форум, е добра инициатива, която следва да се развива. Тя може да допринесе за преодоляването на натрупани в миналото социални неравенства и би могла да се утвърди като ефективна перспективна практика.

Вярвам, че с общи усилия можем да използваме средствата от оперативните програми именно за такъв тип създаване в интерес на местните общности и на всеки гражданин.